

А. М. Волківська, к. е. н., доцент,
кафедра менеджменту організацій і адміністрування
ім. М. П. Поліщука

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИЙ СТРАТЕГІЧНИХ ПРОГРАМ СПРИЯННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Постановка проблеми. Розв'язання суперечностей, що нагромадились у сфері регулювання зайнятості населення, маємо віднести до актуальних завдань управління економікою України, і пов'язані ці суперечності з посиленням соціальної спрямованості управління та гуманізації проблеми зайнятості. Важливого значення набуває створення системи формування ефективної зайнятості населення як одного з найважливіших чинників соціально-економічного прогресу країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питань зайнятості населення залишається важливою науково-методичною проблемою, вагомий внесок у розв'язанні якої належить таким науковцям, як Д. П. Богиня, В. С. Васильченко, О. А. Грішнова, С. І. Дорон-гунцов, Е. М. Лібанова, Л. С. Лісогор, В. В. Онікієнко, І. Л. Петрова, В. М. Петух, а також молоді науковці – Л. Д. Гармідер, Л. О. Згат-Лозинська, А. А. Мелехов, Н. М. Слівінська, М. І. Хромов, Л. В. Щетиніна. У наукових працях цих авторів, по-перше – не повною мірою враховано специфіку змін на ринку праці; по-друге – не завжди ефективність рішень ґрунтується на врахуванні особливостей ринку праці; по-третє – недостатньо уваги приділено проблемі обґрунтованості прогностичних даних та оцінювання ефективності заходів у сфері регулювання зайнятості. Зокрема, глибшого дослідження потребують проблеми розвитку ринку праці; визначення параметрів структурних зрушень в економіці і, відповідно, у сфері зайнятості; визначення ефективності процесу регулювання зайнятості; удосконалення політики зайнятості населення. Недостатня кількість теоретичних розробок, методичних і науково-практичних рекомендацій, безумовно, негативно впливає на соціально-економічну політику, призводить до нестабільності в державі, ускладнює рух України до європейських структур.

Результати дослідження. В якості об'єкту наукового дослідження обрано соціально-економічні процеси забезпечення продуктивної зайнятості населення на основі формування ефективних програм сприяння зайнятості населення, які у комплексі з іншими програмами

розвитку за різними напрямками спроможні забезпечити соціально-економічний стратегічний розвиток кожного регіону.

Професор Василь Куйбіда переконаний, що сьогодні у багатьох регіонах з'явилися ознаки соціальної деградації. Розглядаючи причини такого стану регіонів, їх можна поділити на дві групи: 1) проблеми загальнодержавні, джерело яких знаходиться поза регіоном; 2) проблеми регіональні [1]. Дослідження Чернюк Л. Г. дозволили йому зробити висновок про те, що ефективність регулювання зайнятості населення значною мірою залежить від якості та цілеспрямованості програм зайнятості та передбачає комплексний підхід до їх формування [3, с. 43]. Отже, швидкоплинні зміни в оточуючому середовищі зумовлюють постійне удосконалення стратегії розвитку регіонів. На основі постійного стратегічного моніторингу ефективності нині діючої стратегії можливим є обрання її альтернатив розвитку, або й заміна її на більш ефективну на даному етапі соціально-економічного рівня розвитку.

Для удосконалення програми соціально-економічного стратегічного розвитку регіону пропонується виділити два рівні програм, що його забезпечують: перший рівень програм утворюють державні, регіональні, маркетингові програми; другий рівень програм утворюють соціально-демографічні програми (розвитку трудового потенціалу, подолання бідності, регулювання зайнятості, забезпечення балансу попиту та пропозиції на ринку праці, зростання ефективності роботи районних ДЦЗ), галузеві програми (інноваційного розвитку агропромислового комплексу та промисловості), інвестиційні програми, програми розвитку малого бізнесу, програми реформування власності тощо.

Крім того, між програмами першого і другого рівнів має бути узгодженість й взаємозалежність (так наприклад; державним програмам першого рівня мають відповідати соціально-демографічна програми другого рівня; маркетинговим програмам мають відповідати програми інвестиційного розвитку, розвитку малого бізнесу, реформування власності; регіональним програмам слід зосередитися на програмах галузевого напрямку розвитку).

Реалізація програми стратегічного розвитку регіону можлива лише за умови удосконалення правового, організаційного, фінансово-економічного, кадрового та інформаційного забезпечення [2, с. 489].

Досліджуючи систему забезпеченості програм регіонального розвитку, були виявлені спільні характерні потреби у змінах, які дозволили пропонувати таке:

– для *правового забезпечення* слід змінити системи чинних законодавчих актів щодо визначення функцій виконавчої влади і місцевого самоврядування (у першу чергу це Конституція України та Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» і «Про місцеві державні адміністрації»);

– для *організаційного забезпечення* слід змінити чинні законодавчі акти, що визначають систему програмно-планових документів, ключовими серед яких є середньо-термінові й щорічні плани-прогнози розвитку регіону та його бюджету (Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»);

– для *фінансово-економічного забезпечення* слід змінити чинні законодавчі акти, що регламентують механізми оподаткування та діяльність суб'єктів господарювання (Податковий та Бюджетний кодекси України; Законів України «Про Державний бюджет України», «Про банки та банківську діяльність», «Про систему оподаткування» та інші нормативні акти). На даному етапі є необхідність у новій системі міжбюджетних відносин, завдяки чому змінюватиметься якісний рівень підготовки цих бюджетів, підвищується прозорість прийняття бюджетних рішень, забезпечується автономність. Основними завданнями у сфері бюджетних відносин є: формування фінансової спроможності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, забезпечення ефективного розвитку як області в цілому, так і її районів з урахуванням їх специфіки та можливостей адаптації до ринкових умов господарювання; додержання принципу збалансованості бюджетів;

– для *кадрового забезпечення* необхідно: переглянути номенклатуру спеціальностей і професій, визначити перелік робочих професій, які потребують глибоких професійних знань та навичок; ввести централізовані форми перепідготовки робітників, які вивільняються з підприємств, що закриваються; забезпечити відповідність якості робочої сили потребам області та її районів; підвищити якісний рівень кадрового резерву службовців для місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; створити систему безперервної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до вимог багатуокладної ринкової економіки;

– для *інформаційного забезпечення* необхідно: запровадити інформаційний моніторинг соціальних та економічних процесів розвитку регіону та його районів; забезпечити відкритість, гласність діяльності органів виконавчої влади і місцевого самоврядування;

забезпечити інформованість населення про прийняття органами виконавчої влади рішень з соціальних та економічних питань; широко та об'єктивно висвітлювати у засобах масової інформації змісту стратегічного розвитку регіону, ходу його виконання, зокрема через подання у мережі Інтернет об'єктивної інформації щодо позитивних змін у соціально-політичній, економічній, науково-технічній, освітній, правовій ситуаціях в регіоні та його районах. Головними завданнями інформаційного забезпечення стратегічного розвитку регіону є: відповідність інформації з питань стратегічного розвитку стратегічним завданням господарського та соціально розвитку регіону; постійна увага до особливостей розвитку регіону та його районів, своєрідності моделей господарського і культурного розвитку, які вибирають територіальні громади; інформаційна «прозорість» діяльності органів місцевої влади; висвітлення процесу здійснення адміністративної реформи; побудова єдиного інформаційного простору, максимальне залучення та взаємодія регіональних, районних і міських засобів масової інформації.

Висновки. Отже, втілення в життя стратегічного розвитку регіону забезпечить поліпшення керованості соціально-економічними процесами, координації діяльності обласних, районних та міських органів виконавчої влади та органів самоврядування, комплексного підходу та узгодженості заходів і механізмів із забезпечення реформування сфер економіки і соціальної сфери, розширення соціальної бази ринкових перетворень, забезпечення їх підтримки широкими масами населення та розробки конкретних заходів у регіоні, містах, районах, на підприємствах і організаціях щодо їх виконання.

Список використаних джерел

1. Куйбіда В. Про сучасний стан регіонів та перспективи їх розвитку [Електронний ресурс] / В. Куйбіда. – Режим доступу: <http://www.nru.org.ua>

2. Лісогор Л. С. Активізація політики зайнятості у контексті конкурентних змін на ринку праці трансформацій / Л. С. Лісогор // Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики : спец. вип. зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф., квітень 2007 р., Київ : Т. 2. Ч. 2. – К. : КНЕУ, 2007. – С. 486–491.

3. Чернюк Л. Г. Економіка та розвиток регіонів (областей) України : навч. посіб. / Л. Г. Чернюк, Д. В. Клиновий. – К. : ЦУЛ, 2003. – 316 с.